

משפטים

שם ביה"ס:

בית הספר החקלאי
מקווה ישראל רמב"ם
דתי

ישוב:

מקווה ישראל

תחום הדעת:

מדעי החברה

מס' יחידות לימוד:

5 יחידות לימוד

סמל מוסד:

580027

כותבי התכנית:

עו"ד ענת מימון, גב'
ברוריה נחמיאס, מר
רפאל אסרף

משרד החינוך

המזכירות הפדגוגית
אגף א' לפיתוח פדגוגי

תאריך אישור

ספטמבר 2020

בית הספר החקלאי מקווה ישראל רמב"ם דתי

סמל מוסד: 580027

טל': 03-5020675 פקס': 03-5020679 אתר: infodati@mikveisrael.org.il

" מחנכים באהבה - מצמיחים באמונה "

תוכנית לימודים ייחודית במשפטים בהיקף 5 יח"ל

מסמך עקרונות לתוכנית ע"פ הוראות חוזר מנכ"ל תשע"ד2(א)

א. תיאור מאפייני בית הספר והסביבה החברתית-תרבותית שלו

כפר הנוער החקלאי "מקווה ישראל" הוקם בשנת 1870 ע"י קרל נטר במטרה להקנות לעולים, אשר הגיעו בעליות הראשונות לארצנו, כלים לקליטה מיטבית, באמצעות פיתוח השממה דרך עבודת האדמה. בית ספר מקווה ישראל-רמב"ם, מיימוניד - דתי הינו מוסד חינוכי, בו ענפי עשייתו הלימודית מעודדים את התלמידים לבטא את ניצני כישורונותיהם בצורה מיטבית, ברוח אוהדת ורצינית, מתוך שאיפה למצוינות וחירות המחשבה. כל זאת באמצעות צוות מורים הנוטע אמונה בדרך, חדשנות מקצועית ומשביח הישגים. בית הספר מצמיח תלמידים האוחזים בערכי נתינה, אחריות, אהבת האדם, מנהיגות, מעורבות חברתית וציונות ברוח מורשת ישראל, היהדות ואדני התורה.

בכפר הנוער מקווה ישראל פועלים שלושה בתי ספר תיכוניים ובהם אוכלוסיות מגוונות.

בית הספר רמב"ם - דתי נמצא במרחביו הירוקים של הכפר, ומונה כ-310 תלמידים, מתוכם כ-100 תלמידי פנימייה, יתר התלמידים מגיעים בעיקרם מהפריפריה הגיאוגרפית - חברתית של מדינת ישראל.

בית הספר מעודד מצוינות אישית וחברתית, ומספק מענה לימודי דיפרנציאלי לכל תלמיד, על מנת שכל תלמיד יוכל למצות את יכולותיו ולממש את כישוריו. לכל תלמיד אופק של קידום מהמקום בו הוא נמצא לכיוון של צמיחה והתפתחות.

ביה"ס משביח את הישגי התלמידים על ידי הצבת אתגרים וחתימה למיצוי יכולותיהם בתחומים שונים. במסגרת עידוד המצוינות בביה"ס, תלמידי החטיבה העליונה בוחרים שני מקצועות לימוד מוגברים לבגרות.

קיים שימוש רחב במערך השעות הפרטניות הן בחטיבת הביניים והן בחטיבה העליונה במטרה לקדם את הישגי התלמידים, ולתת מענה לקשיים הלימודיים הנוצרים במהלך שנת הלימודים. כמו כן, מתקיימים תגבורים בשעות אחר הצהריים, הן לתלמידים מתקשים והן לתלמידים הלומדים ברמות הלימוד המוגברות, וזאת על מנת להבטיח את הישגיהם.

ב. סיבות והנמקות לפיתוח התכנית וייחודיות התכנית מול תכניות קיימות

יש בבית ספרינו מקום להוראת תוכנית לימודים ייחודית במשפטים. תוכנית זו, על מגוון רבדיה, מאפשרת לתלמידים ללמוד תחום לימודי אקטואלי, מאתגר, מעשיר ומרתק, בו הם רוכשים כלים וידע משפטיים, הבנת תהליכים משפטיים המתרחשים במישור הציבורי, האזרחי והפוליטי ועוד.

כמו כן, בית הספר "מקווה ישראל" - רמב"ם דתי מתיימר להוות בית ספר יחיד בכפר ובאזור המקיים תוכנית לימודים ייחודית במשפטים. כיום, קיים מגוון של מקצועות לימוד לבחירה, כגון: ביולוגיה, ספרות, תנ"ך, תושב"ע, מדעי המחשב, בנוסף למגמת החקלאות בה חייבים כלל תלמידינו ללמוד כחלק מהשתייכותם לכפר הנוער החקלאי.

יהיה זה אך טבעי להוסיף לבחירתם של תלמידינו את מקצוע הלימוד משפטים, זאת לאור חשיבות הנושאים הנלמדים בתוכנית, הכוללים בין היתר התייחסות לתלמידי בית ספר כמובילי המחר, היודעים להתמודד עם אתגרי המאה ה-21 ולהשתלב בה. תוכנית משפטים פותחת בפני התלמידים צוהר לעולם רבגוני, אקטואלי, רלוונטי, מאתגר, מעשיר, אשר מהווה חלק בלתי נפרד מסדר היום הציבורי.

תחום המשפטים משתלב ברוב תחומי החיים - חינוך, תעסוקה, משפחה, פוליטיקה ועוד. ומכאן, שהידע המשפטי הוא משמעותי ורלוונטי לשיח הציבורי היומיומי. קיימת דרישה גוברת מצד תלמידינו והוריהם לאפשר חשיפה רחבה ככל הניתן לתחום המשפט. בנוסף, קיימת עלייה מתמדת במספר התלמידים הלומדים בבית הספר ומכאן הרצון לתת מענה נרחב ומעניין ככל הניתן לצורכי התלמידים.

כמו כן, בית הספר רואה לנגד עיניו את הצורך לחדש, לחשוף, לעניין ולגוון לתלמידיו בתחום שלא היה מוכר להם עד כה. אנו מאמינים כי תוכנית משפטים תפתח בקרבה לתלמידים שיהפכו לאזרחים בעלי ידע נרחב, הרלוונטי לתחומי חייהם. הלימודים יעודדו חשיבה וניתוח ביקורתי, חשיפה למגוון רחב של מקורות, מיומנויות נרחבות ועוד. ייחודה של התוכנית היא בחשיפתה לרבדי השונים של עולם המשפט - החל מהמבוא הכללי ועד ללימודי עומק בנושאי לימוד כגון דיני עונשין, דיני עבודה ועוד, כפי שמפורט בהמשך המסמך.

בחירה בתוכנית משפטים של בית הספר קרית חינוך ע"ש אליעזר בן יהודה נס ציונה (סמל מוסד: 442061)

תוכנית לימודים המוצעת מתבססת על תוכנית לימודים ייחודית במשפטים, אשר קיימת בקרית החינוך בן יהודה, נס ציונה. התוכנית המקורית, המופעלת בביה"ס בן יהודה זו השנה השביעית, מקבלת שבחים רבים בשל ייחודיותה בהוראת המשפט האזרחי-מסחרי. ניתן אישור על ידי מנהלת ביה"ס, הגב' נטלי זקין שלום, להתבסס על תוכנית הלימודים במשפטים של תיכון בן יהודה ואנו מודים על הנכונות וההסכמה.

שינוי מרכזי שנערך במבנה תוכנית הלימודים המקורית, תוך התחשבות באופי ובצרכי האוכלוסייה של ביה"ס, הוא שהסרנו את פרק לימוד בדיני שטרות מתוכנית הלימודים המקורית, ובמקומו הוספנו פרק לימוד בנושא שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלויות, זאת לאור מומחיותה של המורה בתכנית, החברה בוועדה לקידום זכויות אנשים עם מוגבלות בלשכת עורכי הדין. פיתוח מודעות ורגישות לנושא שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות ושילובם בחברה מעניקה תמורה - במובן של משמעות וערך מוסף לתלמידים בביה"ס המתנדבים במסגרות שונות למען אנשים עם מוגבלויות.

במסגרת התוכנית, התלמידים יפתחו מודעות לקשיים השונים אותם חווים אנשים מבוגרים וצעירים בעלי מוגבלות. התלמידים יתעמקו בזכות לשוויון הילד בעל המוגבלות, כפי שמופיע באמנה הבינלאומית לזכויות הילד. התלמידים יכירו בכך שכל אחד יכול להיות בעל מוגבלות במצבי חיים שונים. התלמידים יציעו דרכים שונות באמצעותן ניתן לקדם יחס ראוי יותר לבעלי מוגבלויות – בחברה, בקהילה ובבית הספר, בפרט תלמידי התוכנית ילמדו שערבות הדדית היא חוסנה של חברה נאורה.

הטמעת נגישות היא משימה מורכבת הדורשת שינויים מרחיקי לכת לא רק בתחום החקיקה והמדיניות, אלא גם במישורים הפיזיים, המרחביים, התרבותיים, הבין-אישיים והתודעתיים.

נציין, שבית הספר חרט על דגלו את ההעצמה האישית והמנהיגותית של כל תלמיד, ופיתח ייחודיות של קורסי מנהיגות-סמינרי מנהיגות, ופרויקטים ייחודיים אחרים המעלים את ערכו העצמי של התלמיד, ומפתחים ערך עצמי גבוה של שאיפה למצוינות של כל תלמיד ותלמיד על פי יכולותיו, הישגיו ותחומי העניין שלו, ולא רק בפן הלימודי. תוכנית הלימודים המוצעת במשפטים תהווה נדבך נוסף בהעצמה האישית והמנהיגותית של הלומדים.

ג. היקף השעות ומספר יחידות הלימוד של התכנית

תוכנית הלימודים הינה בת 5 יח"ל. התוכנית נפרסת על פני שלוש שנים, מכיתה י' ועד כיתה י"ב. ראשי פרקים של הנושאים הנלמדים ודרכי ארגון התוכן מובאים להלן:

כיתה	פרק לימוד	מחצית	שעות
י	מקורות המשפט	א	44
	זכויות חשודים ונאשמים	ב	33
	קייס משפטי א	ב	13
יא	דיני חוזים	א	52
	דיני עבודה	ב	25
	קייס משפטי ב	ב	13
	משפט מבוים/מרכז לסיוע משפטי/עיתון	שנתי	90
יב	דיני עבודה	א	27
	דיני תאגידים	א	52
	זכויות אנשים עם מוגבלויות	ב	52
	קייס משפטי ג	שנתי	49
סה"כ			450 שעות

ד. הצגת כותבי התכנית ושותפיה ותיאור כישוריהם ואפיוניהם של המורים העתידיים ללמד בתכנית

עו"ד ענת מימון- כותבת התכנית, רכזת ומורה בתוכנית

עו"ד מימון עוסקת במקצוע עריכת הדין מעל 17 שנים. עו"ד מימון משמשת יועצת נגישות, מרצה בענייני נגישות בחברה הכלכלית של לשכת עורכי הדין. מרצה ב"מכללה לפיננסים" BDO. בוגרת הקורס "בודק שכר". מרצה בתחום הנגישות בעמותת מכון עמרם, הפועלת לקידום זכויותיהם של אנשים עם מוגבלויות. מרצה בדיני עבודה, נגישות

והטרדות מיניות ב"מרכז הדרכה להתחדשות תל אביב" ובמכללת נתיב. עו"ד מימון כיהנה כעוזרת משפטית בבית הדין לעבודה האזורי תל אביב. בעלת תעודת הוראה ורישיון הוראה מבית הספר לחינוך באוניברסיטת תל אביב. מורה ומחנכת משנת 2014.

גב' ברוריה נחמיאס - שותפה בתכנית

הגב' נחמיאס משמשת כמנהלת בית הספר, בעלת וותק של 30 שנה בתפקידי חינוך מגוונים. בעלת תואר ראשון ושני בחינוך ספרות ותושב"ע מאוניברסיטת בר אילן. בימים אלו שוקדת על עבודת הדוקטורט מטעם אוניברסיטת בר אילן בנושאי ספרות וחינוך. פתיחת התכנית בבית הספר נובעת, בין היתר, מתפישה בית ספרית המאמינה בחשיבות חשיפת המתבגרים לעולם המשפט, מהות החוק וזכויות האדם והאזרח.

מר רפאל אסרף - שותף בתכנית

מר אסרף משמש כסגן מנהלת בית הספר. בעל תואר ראשון בכלכלה, תואר שני M.A ניהול מערכות חינוך.

33 שנות ניסיון בחינוך.

תחום הוראה - מתמטיקה, אזרחות.

ה. תיאור קהל היעד של התכנית

בית הספר "מקווה ישראל דתי רמב"ם" הוא בית חינוך העומד בהצלחה רבה באתגרים הרבים העומדים לפתחו. פרמטרים כמו הרכב האוכלוסייה, אחוזי התלמידים העולים (בעיקר בקרב יוצאי אתיופיה), עורף משפחתי, ופרמטרים נוספים – מצביעים על חתך סוציו-אקונומי נמוך עד בינוני של תלמידי ביה"ס. בית הספר מתגאה בכך שמרבית תלמידיו מסיימים את חובותיהם ובעלי זכאות לתעודת בגרות של קרוב ל-100% בקרב התלמידים המסיימים. השאיפה של בית הספר היא לשפר את איכות תעודת הבגרות מבחינת תחומי הדעת שאותם יבחרו התלמידים ללמוד בתיכון, כמדיניות של מתן הזדמנות שווה. הכוונה לפתוח מגמת משפטים יוצרת הדים חיוביים וציפיות רבות מהתלמידים המעוניינים ללמוד בה.

כמו כן, תוכנית הלימודים הייחודית במגמה (אין בבית הספר מגמות במדעי החברה, ידוע לנו כי במידה ותיפתח בעתיד תלמיד יכול יהיה להיבחן בתוכנית הארצית במדעי החברה אין בתוכנית הייחודית במשפטים בהיקף של 5 יח"ל בלבד) מאפשרת שילוב מורכב, מעניין ויצירתי לתלמידים אשר לומדים ביחידות לימוד מוגברות במתמטיקה ו/או תלמידים שבחרים מגמה נוספת מתחום המדעים המדויקים (אין מניעה מערכתית או פדגוגית שתלמיד יבחר ללמוד במגמת משפטים לצד חלק מהמגמות הנלמדות באשכול המדעים המדויקים ו/או אשכול/מגמה אחרת למעט מדעי החברה). אפשרות שילוב זו של מגמה עיונית ייחודית לצד מגמה ריאליסטית קלאסית מהווה מענה הולם לקבוצה

לא קטנה של תלמידים סקרנים ובינתחומיים. הלמידה מתקיימת בקבוצות לימוד של כ-20 תלמידים. בסדנאות הלימוד, כדוגמת פרקי המשפט המבוים והקייס המשפטי, התלמידים נחלקים לקבוצות עבודה קטנות בהנחית מורת התוכנית.

התלמידים המעוניינים ללמוד במגמה הינם תלמידים בעלי מוטיבציה גבוהה, סקרנים ושאפתנים, והינם תלמידים בינוניים עד חזקים, מה שמעיד על יוקרתה של המגמה אצלנו.

1. התפיסה הרעיונית של התכנית

חזון בית הספר כולל בין היתר התייחסות לתלמידיו כמובילי המחר, היודעים להתמודד עם אתגרי המאה ה-21 ולהשתלב בה. תכנית משפטים פותחת בפני תלמידים צוהר לעולם רב-גוני, אקטואלי, רלוונטי, מאתגר, מעשיר, אשר מהווה חלק בלתי נפרד מסדר היום הציבורי. תחום המשפטים משתלב ברוב תחומי החיים- חינוך, תעסוקה, משפחה, פוליטיקה ועוד. ומכאן, שהידע המשפטי משמעותי ורלוונטי לשיח הציבורי היומיומי.

ההוראה והלימודים במגמה מושתתים על פי עקרונות של ערך, משמעות, רלוונטיות. נעשה שימוש בסדנאות, חשיבה יצירתית, סימולציות, שימוש בטכנולוגיות ועוד- והכל במטרה לאפשר ללומד למידה משמעותית וחוייתית. דרכי ההוראה המגוונות מאפשרות לכל תלמיד ותלמיד בתוכנית למצות את כישוריו ויכולותיו.

כמו כן, בית הספר רואה לנגד עיניו את הצורך לחדש, לחשוף, לעניין ולגוון לתלמידיו בתחום שלא היה מוכר להם עד כה.

פרויקט הדגל של התכנית – למידה וסיוע לאוכלוסיות מוחלשות בכלל ולאנשים בעלי מוגבלויות בפרט – נועד לממש את חזון בית הספר דרך התוכנית הייחודית במשפטים.

2. פירוט המטרות הכלליות של התכנית

מטרת העל

תכנית משפטים תפתח בקרבה תלמידים שיהפכו לאזרחים בעלי ידע נרחב, הרלוונטי לתחומי חייהם. הלימודים יעודדו חשיבה וניתוח ביקורתי, חשיפה למגוון רחב של מקורות, מיומנויות נרחבות ועוד.

מטרות בתחום הידע

1. הלומדים ירכשו ידיעות משפטיות אקטואליות המעסיקות את החברה הישראלית ואת העולם.
2. הלומדים יבינו מושגי יסוד משפטיים.
3. הלומדים ייחשפו לגישות משפטיות שונות.
4. הלומדים ידונו בסוגיות משפטיות, לשם העמקת הידע המשפטי.

מטרות בתחום המיומנויות

מיומנויות קוגניטיביות

1. הלומדים יפתחו יכולת לטיעון והנמקה.
2. הלומדים ילמדו להתמודד עם תיאוריות, הלכות והפרקטיקה הנלמדת.
3. הלומדים יפתחו יכולת להשוות בין עמדות שונות (משפט משווה).
4. הלומדים ירחיבו את הבנתם במרכיבים הלקוחים מתחומי ידע אחרים של מדעי החברה כגון: סוציולוגיה, מדע המדינה, יחסים בינלאומיים, כלכלה ועוד.

מיומנויות אישיות

1. הלומדים יפתחו עניין וסקרנות לגבי תחום הדעת.
2. הלומדים יפתחו דימוי עצמי חיובי על עצמם כאנשים לומדים וכבני אדם.
3. הלומדים יערכו שימוש באסטרטגיות של למידה עצמית.
4. הלומדים ירכשו מיומנויות לשימוש במאגרי מידע.

מיומנויות בינאישיות

1. הלומדים יגלו מעורבות ביצירת אקלים בית ספרי בטוח וסובלני.
2. הלומדים יתנסו בייצוג אנשים בעלי מוגבלויות.
3. הלומדים יתנסו בפיתוח ובניהול דיבייט.

מטרות בתחום הערכים

1. הלומדים יפתחו סובלנות כלפי דעות וגישות משפטיות שונות וכיבוד האחר.
2. הלומדים יגבשו זהות חיובית כלפי שלטון החוק, המדינה והעקרונות הדמוקרטיים.
3. הלומדים יגלו עניין ואכפתיות כלפי זכויות הפרט, קבוצות חברתיות והחברה בכללה.
4. הלומדים יחוו תחושת שייכות לקהילת בית הספר ולתלמידים אחרים הלומדים את התכנית.

ה. תכנים ודרכי הוראתם

חומרי הלימוד של תכנית הלימודים נלקחו מחקיקה, פסיקה, ספרים, מאמרים משפטיים, כתבות ואקטואליה.

פרק 1: מקורות המשפט

הפרק נלמד בכיתה י מחצית א (44ש"ש)

הנושא	מספר שעות הלימוד	המטרות האופרטיביות	מושגים מרכזיים	ביבליוגרפיה לתלמיד	דרך ההוראה
מבוא לעולם המשפט	6	התלמידים יערכו היכרות ראשונית עם עולם המשפט, הכרת מושגי יסוד ואמת משפטית מול אמת עובדתית	משפט משפט צדק חוק פסיקה אמת עובדתית אמת משפטית	מלכים א, ג -1625 {משפט שלמה המלך} בני דון יחיא "משפט שלמה – דגם לחשיפת האמת העובדתית" דעת 102 (תשס"ג).	התלמידים יעלו מגוון אפשרויות לפתרון בעיה משפטית
השחקנים במערכת המשפט	5	התלמידים יכירו את השחקנים המרכזיים הפועלים במערכת המשפט	שופט עורך דין משפטן משטרה שירות בתי הסוהר היועץ המשפטי לממשלה פרקליטות המדינה	מרק גאלאנטר, "מדוע 'אלה שיש להם' נוטים להצליח: הרהורים על גבולות השינוי החברתי" מעשי משפט ד, 15 (תרגום: ישי מישורי, 2011).	התלמידים יעלו מגוון רחב של נקודות מבט של השחקנים לסוגיה משפטית נבחרת.
סוגי משפט	3	התלמידים יכירו את סוגי המשפט השונים: משפט ציבורי, פרטי, אזרחי ופלילי וידעו לערוך השוואות ביניהם.	משפט פלילי ענישה חוק העונשין סעד משפטי משפט אזרחי הקודיפיקציה האזרחית החדשה, תובע, נתבע, נאשם.	ס' 300 לחוק העונשין, התשל"ז 1977- חוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד 1984- תקנות סדר הדין האזרחי, התשמ"ד 1984	התלמידים יערכו השוואה בין סוגי המשפט השונים

מקורות המשפט הישראלי	3	התלמידים יכירו את מקורות המשפט הישראלי באמצעות עריכת משפט משווה בין מקורות המשפט השונים.	משפט ישראלי, משפט עברי, משפט אנגלי, משפט עותמני	חוק יסודות המשפט, התש"ס 1980-	התלמידים יערכו מיון בין מקורות המשפט השונים לתוך מערכת משפט אחת
עיקרון שלטון החוק בראי המשפט	6	התלמידים יבינו מהו שלטון החוק. משמעותו של חוק תוך הדגשת שלושת המאפיינים של החוק לפי המלומד רז: א. חשיבות עיקרון שלטון החוק במשטר דמוקרטי ב. כפיפות מערכת המשפט לעיקרון שלטון החוק. ג. כיצד נוצר חוק, מה מטרתו וכיצד הוא מנוסח. שלטון החוק – או נכון יותר, שלטון המשפט – הוא מושג סבוך, רב משמעי ומעורפל. נעסוק בייחסי הכוחות המשפטיים בין הרשויות. הכנסת	בהירות החוק רטרואקטיביות "שלטון המשפט".	Joseph Raz, The Authority of Law: Assays on Law and Morality] (1979) תרגום מספרו של יוסף רז בקשר לשלטון החוק].	התלמידים יסיקו על השלכות של נטילת החוק לידיים בנושאים בהם קיים קונצנזוס ציבורי.

			מחוקקת חוק, התואם לדעתה את המבחנים החוקתיים ; בית המשפט מעביר את החוק תחת שרביט הביקורת החוקתית. לעיתים, לאחר הבחינה מגיע בית המשפט למסקנה שהחוק או חלקו אינם חוקתיים." לדוגמא "חוק המסתננים". האם החוק מתיר ליו"ר הכנסת לעכב או למנוע את כינוס מליאת הכנסת וההצבעה על יו"ר קבוע, ? הטענה לפיה החוק אינו אוסר על כהונת ראש ממשלה תחת כתב אישום – בשתיהן ישנה פרשנות צרה לשלטון החוק תוך התעלמות מעקרונות המשפט המנהלי, האוסר על ניגוד עניינים והפעלת שיקולים זרים. אלו מאבקי הכוחות		
--	--	--	---	--	--

הפרדת רשויות בראי הפסיקה	6	התלמידים יכירו את יחסי הכוחות בין רשויות השלטון השונות בישראל בראי הפסיקה קרי, ניתוח פסיקת בתי המשפט על רקע זוויות הראיה הכוללת של מאזן הכוחות. התלמידים יבינו את חשיבות קיומה של רשות שופטת אובייקטיבית. כמו כן, התלמידים יבינו כי לכל רשות יש סמכויות מעין שיפוטיות	הפרדת רשויות, עירוב סמכויות, כנסת, ממשלה, בתי המשפט, בית המשפט העליון, בג"צ. "ביזור"	חוק יסוד הכנסת. חוק יסוד הממשלה. חוק יסוד השפיטה.	התלמידים יזהו רכיבים וקשרים במערכת רשויות השלטון, הקשר העדין ביניהן ומערכת האיזונים והבלמים.
עבודת עורך הדין	3	התלמידים ייחשפו למורכבות עבודתו של עורך הדין	מה עושה עורך הדין? מדוע צריך עורכי דין? ניהול תיק משפטי חיסיון עו"ד לקוח- אתיקה מקצועית	לימור זר גוטמן, "חובת הסודיות וחיסיון עורך דין לקוח חלק ראשון", אתיקה מקצועית 14.	התלמידים ינסו להבין את נקודת מבטו של עורך הדין בביצוע עבודתו ושיקולים אתיים. תשולב הרצאת עורך דין

מבנה מערכת בתי המשפט באמצעות משפט משווה	3	התלמידים יכירו את ערכאות השיפוט השונות וכן את בתי המשפט בעלי הסמכויות הייחודיות. נרחיב בסוגיות שונות. לדוגמה: ההבדלים בין מבנה מערכת המשפט בישראל למערכת המשפט בארצות הברית ואנגליה.	ערכאה, בית משפט השלום, בית המשפט המחוזי, בית המשפט העליון, בג"צ, ערעור, בתי דין מיוחדים כגון בית משפט לענייני משפחה	חוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984 חוק בית המשפט לענייני משפחה, התשנ"ה-1995	התלמידים יערכו בידוד משתנים של תופעות המתקיימות בערכאות בתי המשפט השונים (למשל: הליך ערעור)
סמכות עניינית וסמכות מקומית	3	התלמידים ילמדו את ההפרדה בין הערכאות השיפוטיות השונות עפ"י סמכויותיהן	סמכות עניינית סמכות מקומית	חוק בתי המשפט [נוסח משולב], השמד 1984	התלמידים יערכו חלוקה בסמכויות העניינית והמקומית בין הערכאות השונות
היסודות החוקתיים של מדינת ישראל באמצעות משפט משווה	6	התלמידים ידונו בדילמה של חוקה במדינת ישראל. יכירו חוקי יסוד חוקתיים וידונו במשמעותם בהיעדר חוקה. התלמידים יערכו השוואה בין סעיפים בחוקות המדינות השונות, משפט משווה למדינות ללא	חוקה, חוק יסוד, שריון, פסקת ההגבלה	חוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו. חוק-יסוד: חופש העיסוק. חוק למניעת הסתננות (עבירות ושיפוט) (תיקון מס' 3 והוראת שעה),	התלמידים יערכו השוואה למדינות בעולם ללא חוקה כתובה כגון אנגליה.

	חוקה כתובה כגון אנגליה עדר חוקה.		.התשע"ב -2012 חוק למניעת הסתננות (עבירות ושיפוט) (תיקון מס' 4 והוראת שעה, .התשע"ד 2013	
--	--	--	--	--

פרק 2: זכויות חשודים ונאשמים

הפרק נלמד בכיתה י מחצית ב (33 ש"ש)

הנושא	מספר שעות הלימוד	המטרות האופרטיביות	מושגים מרכזיים	ביבליוגרפיה לתלמיד	דרך ההוראה
מהות ההליך הפלילי ומטרתו	6	התלמידים יכירו את ההליך הפלילי, מהותו ומטרתו, וידונו בחיוניותו לקיום משטר דמוקרטי ושלטון החוק	תחילת המשפט, הקראת כתב האישום, פרשת התביעה, פסק הדין- זיכוי או הרשעה, גזר הדין, שיטה אדוורסרית מול אינקוויזיטורית	סעי' 3, 184, 215, 238 לחוק סדר הדין הפלילי {נוסח משולב}, {התשמ"ב-1982. מרדכי קרמניצר, "התאמת ההליך הפלילי למטרה של גילוי האמת, או האם לא הגיעה העת לסיים את עונת המשחקים" משפטים יז, 475 (תשמ"ח).	דיון כיתתי במהות ההליך הפלילי ומטרתו: אכיפת הדיון המהותי, הליך הוגן, שמירה על זכויות האדם, ענישה והרתעה.

סדר הדין הפלילי לאור המהפכה החוקתית	6	התלמידים יבינו את חשיבותו של סדר הדין הפלילי ככלי מרכזי בשירות ומימוש זכויות היסוד החוקתיות	המהפכה החוקתית, השופט אהרון ברק, דוקטרינת הפירות הפסולים	סעי' 1, 3, 6, 7, 16-20 לחוק זכויות נפגעי עבירה, התשס"א-2001. חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו.	התלמידים יערכו מיזוג (אינטגרציה) בין חיבור רעיונות המרכזיים של משפט חוקתי ומשפט פלילי
זכויות העצור, החשוד והנאשם	6	התלמידים יכירו וידונו בזכויות החוקתיות של עצור/חשוד/נאשם בהליך הפלילי	זכויות חוקתיות כגון מעצר, שמירה על כבוד הנחקר	סרט: בשם האב (יוניברסל, 1993)	ניתוח מקרה על פי הסרט "בשם האב"
תלונה וחקירה משטרתית	3	התלמידים ילמדו שההליך הפלילי מתחיל בהגשת תלונה וחקירה משטרתית	תלונה חקירה משטרתית עבירה מסוג פשע חוסר עניין לציבור	סעי' 58-60 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982. ס' 2 לפקודת הפרוצדורה הפלילית (עדות), 1927. חוק סדר הדין הפלילי (חקירת חשודים), התשס"ב-2002.	התלמידים יעלו מספר נקודות מבט הקשורות להצדקת תלונות מוצדקות מול תלונות שווא
זכויות החשוד	6	התלמידים יכירו את זכויות היסוד של חשודים: זכות השתיקה, חיסיון מהפללה עצמית והזכות להיוועץ בעורך דין	זכות השתיקה, חיסיון מפני הפללה עצמית, הודעה בדבר קיום זכות ההיוועצות, זכות ההיוועצות בעורך דין	סעי' 15(ד)(15)(ז)-162 לחסד"פ. ע"פ 98/5203 חסון נ' מדינת ישראל , פ"ד נו (3) 274 (2002) ע"פ 98/5121 יששכרוב נ' התובע הצבאי הראשי , (טרם פורסם) 1 (2006)	התלמידים יערכו תהליך של הסקה לחשיבות זכויות החשוד לקיום משטר דמוקרטי.

זכות ייצוג לנאשם	3	התלמידים יבינו את תפקידה של המדינה בשמירה על זכויות עצורים ונאשמים, מתוך התייחסות לתפקידה של הסניגוריה הציבורית	זכות הייצוג הסניגוריה הציבורית	סעי' 11-20 לחסד"פ. חוק הסניגוריה הציבורית, התשנ"ו- 1995 צו הסניגוריה הציבורית (ייצוג נאשמים מחוסרי אמצעים), התשנ"ו-1996	התלמידים יצדיקו ויעריכו את ההליך הטכני של זכות ייצוג לנאשם.
עיון בחומר החקירה	3	המשך דיון בחשיבות שמירה על זכויות הנאשם התלמידים ידונו בצורך בעיון בחומר החקירה על ידי הסניגוריה	זכות העיון בחומר החקירה	סעי' 74-84, 108 לחסד"פ. סעי' 44-46 לפקודת הראיות [נוסח חדש], התשל"א-1971.	התלמידים יערכו תהליך של הסקה לחשיבות עיון בחומרי חקירה.

פרק 3: דיני חוזים
הפרק נלמד בכיתה יא מחצית
א (52 ש"ש)

הנושא	מספר שעות הלימוד	המטרות האופרטיביות	מושגים מרכזיים	ביבליוגרפיה לתלמיד	דרך ההוראה
חופש החוזים כזכות יסוד ומגבלות חופש החוזים	6	התלמידים יכירו את דיני החוזים, הרציונל למיסוד קשרים כלכליים-מסחריים וכן זכות הקניין כזכות יסוד	חוזה חופש ההתקשרות, חוזה הנוגד את תקנת הציבור, חוזה פסול, זכות הקניין, זכות יסוד חופש העיסוק מול חופש החוזים	סעי' 24, 30-31 לחוק החוזים (חלק כללי) התשל"ג-1973. חוק-יסוד: חופש העיסוק. חוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו.	התלמידים יעלו נקודות מבט על המתח שקיים בין חופש החוזים ומגבלותיו
הצעה וקיבול לקראת כריתתו של חוזה	3	התלמידים יבינו את התנאים המוקדמים לכריתתו של חוזה וכן הצעה וקיבול	הצעה, קיבול גמירות דעת, מסוימות, כריתת חוזה	סעי' 11-1, 26, 60 לחוק החוזים (חלק כללי), התשל"ג-1973.	התלמידים יפתחו מספר דרכים מגוונות לייצוגים של הצעה וקיבול
ניהול משא ומתן לקראת כריתת חוזה ועיקרון תום הלב	3	התלמידים יבינו שתהליך כריתת החוזה צריך להתקיים בתום לב. התלמידים יחשפו לחשיבות שמקנה הפסיקה למושג תום הלב במשפט הישראלי.	עקרון תום הלב, משא ומתן לקראת כריתתו של חוזה, חובת הגילוי	סעי' 12 לחוק החוזים (חלק כללי) התשל"ג-1973 ע"א 76/846 עטיה נ' אררט, פ"ד לא (2) 780, 1977	התלמידים יצדיקו את הצורך בעיקרון תום הלב והערכתו

צורת החוזה, דרישת הכתב	3	התלמידים ילמדו את חשיבות דרישת הכתב בחוזה מקרקעין. כן יבינו כיצד בנוי חוזה מסחרי במקרקעין.	דרישת הכתב, חוזה בעל פה, הסכם, ג'נטלמני	ס' 23 לחוק החוזים (חלק כללי) התשל"ג-1973 ס' 8 לחוק המקרקעין, התשכ"ט-1969. ס' 5(א) לחוק המתנה, התשכ"ח-1968.	התלמידים יסיקו את המקרים בהם קיים צורך בדרישת הכתב
ניסוח חוזה	6	התלמידים יבינו את חשיבות הדיוק בניסוח חוזה. התלמיד ייחשפו לאקטיביזם שיפוטי וכיצד בית המשפט נכנס בנעלי הצדדים לחוזה	פרשנות, תניות מכללא, אקטיביזם שיפוטי	סעי' 25-26 לחוק החוזים (חלק כללי), התשל"ג-1973. ע"א 93/4628 מדינת ישראל נ' אפרופים שיכון וייזום (1991) בע"מ פ"ד מט (2) 265 (1995)	עבודה בקבוצות ניתוח פסקי הדין
פגמים בכריתת החוזה: טעות והטעיה	6	התלמידים יבינו את הפגמים טעות והטעיה בתהליך כריתת חוזה ואת הסעדים המשפטיים	טעות הטעיה	סעי' 14-15 לחוק החוזים (חלק כללי), התשל"ג-1973.	התלמידים יעלו אפשרויות מגוונות לפתרון/אי פתרון לפגמים בחוזה
פגמים בכריתת החוזה: עושק וכפיה	6	התלמידים יבינו את הפגמים של עושק וכפיה בתהליך כריתת חוזה ואת הסעדים המשפטיים	עושק כפיה	סעי' 17-18 לחוק החוזים (חלק כללי), התשל"ג-1973.	התלמידים יעלו אפשרויות מגוונות לפתרון/אי פתרון לפגמים בחוזה
חוזה בלתי חוקי	3	התלמידים יבינו שקיימים חוזים שתוכנם בלתי חוקי, למשל חוזה לביצוע עבירה ומכאן בטלותם	חוזה בלתי חוקי עבירה ביטול	סעי' 30-31 לחוק החוזים (חלק כללי), התשל"ג-1973.	התלמידים יסיקו מהפסיקה מקרים לבטלות חוזה

הפרת חוזה ותרופות	3	התלמידים יבינו את ההשלכות המשפטיות של הפרת חוזה ומהן התרופות שהחוק מעניק לזכות הצד הנפגע.	אכיפה, ביטול, פיצויים, סיכול,	חוק החוזים (תרופות) התשל"א-1970.	התלמידים יעלו אפשרויות מגוונות לפתרון/אי פתרון להפרת חוזה ותרופות.
חוזים אחידים	3	התלמידים ילמדו לזהות תנאים מקפחים בחוזה אחיד וכיצד להגן על הצרכן מפניהם.	חוזה אחיד, תנאי מקפח, ביטול תנאי מקפח	חוק החוזים האחידים, התשמ"ג-1982.	התלמידים יערכו השוואה בין חוזים אחידים לחוזה בשוק החופשי
חקיקה פרלמנטרית במשפט מסחרי-אזרחי: דיני חוזים כמקרה בוחן	10	התלמידים ייחשפו לעבודת הח"כים בהקשר של חקיקת חוקים אזרחיים-מסחריים, ההליך הפרלמנטרי, הועדות הרלבנטיות לתחום זה.	חברי כנסת, חקיקה ראשית ומשנית, קואליציה-אופוזיציה, תקנון הכנסת, ועדות הכנסת (ועדת הכספים, ועדת הכלכלה, ועדת המדע והטכנולוגיה	חוק החוזים (חלק כללי), התשל"ג-1973. חוק הגנת הצרכן, התשמ"א-1981.	סיור בכנסת ישראל

פרק 4: דיני עבודה

הפרק נלמד בכיתה יא מחצית ב (25 ש"ש) ובכיתה יב מחצית א (27 ש"ש) –

סה"כ 52 ש"ש

הנושא	מספר שעות הלימוד	המטרות האופרטיביות	מושגים מרכזיים	ביבליוגרפיה לתלמיד	דרך ההוראה
-------	------------------	--------------------	----------------	--------------------	------------

מבוא לדיני עבודה	6	התלמידים יכירו את חשיבות משפט העבודה לחיים המודרניים ולשמירת זכויות	עבודה, אבטלה, גישה ליברלית וסוציאליסטית בתי הדין האזוריים לעבודה,	חוק בית הדין לעבודה, התשכ"ט- 1969.	התלמידים יזהו רכיבים וקשרים לעולם דיני העבודה
---------------------------------	---	---	---	--	---

מבוא לעבודת נוער	3	התלמידים ייחשפו לזכויות הנוער בחייהם היומיומיים – הן כנוער עובד והן בצעדים הראשונים בעולם העבודה	טופס 101 מס הכנסה זכויות נוער	חוק עבודת נוער, התשי"ג- 1953. ס' 121(ב) לפקודת מס הכנסה {נוסח חדש}.	דרך חזיתית (פרונטלית)+ מילוי של טופס 101 לדוגמא
עבודת נוער	6	מהן זכויות בני הנוער העובד? גיל העובד, שכר, תנאי עבודה, אפליה בעבודה, סעיפים חשובים בחוזה, התלמידות	עבודת נוער	חוק עבודת נוער, התשי"ג- 1953. ד"מ (ב"ש) 2387/01 עדי שפירר נ' טוב אל חברה לשיווק בע"מ (2002)	התלמידים יערכו מיזוג בין רעיונות הקשורים לדיני עבודה ולעבודת בני נוער.
מתנדבים	3	התלמידים יצוגו את תפיסתם לגבי עולם ההתנדבות ויבינו, מבחינה ערכית, את ההבדל בין ההתנדבות לבין שכר. מאידך יבינו את זכותם לשכר	מתנדב ההבחנה בין עובד למתנדב מחויבות אישית	ע"ב 02/5666 (ת"א) איציק אבל נ' רדיו אפ. אס. השפלה בע"מ (06/01/2005).	התלמידים יערכו השוואה בין מתנדב לעובד

			בתור מתלמידים		
הצגת כתבה או מאמר מהעיתון על אחריות המעסיק בהקשר של הצדקת הידע והערכתו.	ס' 1 לחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ"ה-1995.	מעסיק, מיקור חוץ, קבלן, קבלן כוח אדם, קבלן שירותים, מעסיק עיקרי	התלמידים יכירו את חשיבותו של המעסיק, חובותיו כלפי העובדים ודאגה כלפיהם	3	יחסי עובד-מעסיק: מיהו מעסיק?
התלמידים יערכו בידוד משתנים של המתח הקיים בין המעסיק והעובד	בג"צ 93/5168 מור נ' ביה"ד הארצי לעבודה, פ"ד נ(4) 628 (1996) סע 1', 11-18 לחוק העסקת עובדים באמצעות קבלני כוח אדם, התשנ"ו-1996. ס' 6 לחוק העסקת עובדים באמצעות קבלני כוח אדם (תיקון), התש"ס-2000.	עובד, קבלן עצמאי, קבלן שירותים, משתתף חופשי, פריילנסר, מבחן הפיקוח, מבחן ההשתלבות, מבחן התכלית, המבחן המעורב	התלמידים ילמדו את הגדרת העובד ולשם כך יכירו מבחנים בפסיקה	6	יחסי עובד-מעסיק: מיהו העובד?

חוקי מגן	3	התלמידים יכירו את משמעות חוקי המגן ויבינו מדוע מתערבת המדינה בתחום משפט פרטי לכאורה ונותנת לו גוון ציבורי. התלמידים יכירו חוקי מגן עיקריים	חוק קוגנטי ודיספוזיטיבי, חוק מגן שכר מינימום	חוק שכר מינימום, התשמ"ז-1987.	הצגת פסקי דין וניתוחם בזוגות, לחידוד החשיבות בחוקי מגן.
שעות עבודה ומנוחה, חופשה שנתית	3	התלמידים יכירו את תכלית חוק שעות עבודה ומנוחה התלמידים יבינו את משמעות החופשה ככלי לשימור העבודה ואת הרציונל הסוציאלי העומד מאחוריו	שעות עבודה, הפסקה, יום מנוחה, שעות נוספות חופשה שנתית, צבירת חופשה	סעי' 1-23, 30, 35 לחוק שעות עבודה ומנוחה, התשי"א-1951. ע"ע (ארצין) 06/570 עו"ד עמוס אגרון נ' עו"ד זיוה כץ (2007) חוק חופשה שנתית, התשי"א-1951.	התלמידים יעלו מגוון נקודות מבט של מתן שעות עבודה ומנוחה לעובד
קיום בכבוד	3	התלמידים ינתחו את המושג קיום בכבוד ויקשרו בינו לבין עולם דיני העבודה כמגנים על הזכות לקיום בכבוד.	קיום בכבוד	בג"צ 366/30 עמותת מחויבות לשלום וצדק חברתי נ' שר האוצר, (טרם פורסם) (2005) [בג"צ קיום בכבוד]	התלמידים יעלו מגוון מקרים לקיום בכבוד.
שכר מינימום	3	התלמידים יבינו את התפיסה החברתית מאחורי שכר המינימום ויביעו עמדה	שכר מינימום, שעות נוספות, שכר מינימום לפי גיל	סעי' 8-14א, 11-14 לחוק שכר מינימום, התשמ"ז-1987	דרך חזיתית (פרונטאלית+) משימה: טבלת הוצאות משפחה ממוצעת: כלכלה דיור, שכר לימוד

		בעד/ נגד העלאת שכר המינימום		ע"ע (ארצי) 01/1054 טוילי נ' דהרי , פד"ע לו 746, (2002)	וכו'
חוזה העבודה האישי	3	התלמידים ילמדו את מהות חוזה עבודה, חוזה אישי, התלמידים יבינו את ההבדל בין חוזים שונים למשרות שונות (שירות אישי לעומת משרה אחידה)	חופש העיסוק, חוזה יחס, התקשרות, חובות הצדדים, מפגש רצונות, חוזה למתן שירות אישי, אכיפה/פיצוי	בג"צ 83/239 מילפלדר נ' ביה"ד הארצי לעבודה , פ"ד מא (2) 210 (1987)	התלמידים ישוו בין חוזה עבודה אישי ובין חוזה אזרחי-מסחרי סטנדרטי
ארגוני עובדים	4	הכרת יחסי העבודה הקיבוציים: מהותם, רקע היסטורי, הזכות להתאגדות והמתח המובנה בין המעסיק והארגון המאוגד	התארגנות עובדים, הסכם קיבוצי, ארגון יציג, התאגדות מקצועית, יחסים קיבוציים, צו הרחבה הסתדרות העובדים החדשה	סעי' 33-ח33 לחוק הסכמים קיבוציים, התשי"ז-1957. עסק (ארצי) 24/10 הוט טלקום בע"מ נ' הסתדרות העובדים הלאומית , (2010).	התלמידים יציגו סקטורים וארגונים שונים.
פיטורי עובד	6	התלמידים ילמדו מתי מסתיימים יחסי עובד-מעביד, מה ההבדל בין התפטרות לפיטורין, מתי המתפטר הוא כדין מפוטר?	פיטורין, התפטרות, תנאים סוציאליים, שימוע לפני פיטורין, תום לב, זכות טיעון ועמידה, איסור פיטורין	ע"ע (ארצי) 387/80 אלי פרג'ון נ' חברת הדואר (2008) חוק עבודת נשים, התשי"ד-1954. חוק חיילים משוחררים (החזרה לעבודה) התש"ט 1949.	הצגת פסקי דין וניתוחם בענייני פיטורים.

			מגבלות בפיטורים		
--	--	--	--------------------	--	--

פרק 5: משפט מבויים

הפרק נלמד בכיתה יא שנתי (90 ש"ש)

הנושא	מספר שעות הלימוד	המטרות האופרטיביות	מושגים מרכזיים	ביבליוגרפיה לתלמיד	דרך ההוראה
רקע לתולדות המשפט המבויים	6	התלמידים יחשפו לעולם המשפט המבויים ,תולדותיו השימושים הלימודיים בו	משפט מבויים Moot-Court דיבייט משפט מבויים ככלי לימודי תחרות משפט מבויים בפקולטות למשפטים	אפרת רחף, "המשפט המבויים : פוטנציאל לא ממושג במערכת החינוך הישראלית ?" הפרלמנט 44 (2004).	דיון בכיתה

הצדדים בדיבייט	3	התלמידים יכירו את הצדדים בדיבייט ונטל	תביעה הגנה נטל השכנוע	אתר האינטרנט של המרכז הישראלי להעצמת האזרח – תוכנית	דיון כיתתי
-------------------	---	--	-----------------------------	--	------------

		השכנוע רובץ על כתפי התביעה		שיג ושיח ("דיבייט"). www.ceci.org.il	
נאום משפטי	6	התלמידים ילמדו כיצד כותבים נאום משפטי	פתיחה טיעונים סיכום	אתר האינטרנט שיג ושיח ("דיבייט")	סדנת כתיבה
חקר נושא	6	התלמידים יתחלקו לקבוצות בנות 4 תלמידים כל אחת (4 לתביעה ו-4 להגנה) ויבחרו נושא אקטואלי באמצעותו יתנהל ניתוח ודיון משפטיים מעמיקים בסוגיה אקטואלית	אקטואליה היבט משפטי ההליך האזרחי ההליך הפלילי ההליך החוקתי (בג"צ)	חיפוש נושא אקטואלי באתרי חדשות אינטרנטיים (אתרי ynet, חדשות כגון nrg, walla, mako, haaretz) כל תלמיד יקבל מהמורה רשימת קריאה מתאימה לנושא הלימוד, כולל חקיקה, ופסיקה	סדנת הנחיה וחיפוש מידע באינטרנט במעבדת מחשבים
מבנה הדיבייט	4	התלמידים ילמדו כיצד בנוי הדיבייט וסדר הצגת הדברים	נאומי פתיחה טיעונים ניהול חקירה תפקיד העדים נאומי הסיכום הכרעת הדין	אתר האינטרנט שיג ושיח ("דיבייט").	דרך חזיתית (פרונטאלית) דיון

נאום פתיחה	6	התלמידים ילמדו את חשיבות נאום הפתיחה	רקע עובדות המקרה מיקוד הנושא טיעונים בקצרה דרישת התביעה/ההגנה	אתר האינטרנט "שיג ושיח (דיבייט)". משפט איכמן ישיבה 01(ארכיון המדינה) [מתוך אתר]	והקרנת קטע וידאו "משפט איכמן"
-------------------	---	--------------------------------------	---	---	-------------------------------

	www.youtube.com				
סדנת למידה להצגת טיעונים ממקרה בוחן נבחר	אתר האינטרנט "שיג ושיח (דיבייט)"	טיעונים מנומקים ומשכנעים הישענות על מקורות משפטיים ועיתונאיים משפט משווה	התלמידים ילמדו את חשיבות הטיעונים במשפט המבוים וכי מדובר בלב הדיבייט	6	טיעונים
סדנת למידה בה מוצגת אמנות ניהול חקירה ממקרה בוחן נבחר	אתר האינטרנט "שיג ושיח (דיבייט)".	ניסוח שאלה מיקוד שאלה הכוונת העד למתן תשובה	התלמידים ילמדו כיצד לנסח שאלה ממוקדת, בהירה, פשוטה ומכוונת מטרה	3	ניהול חקירה
סדנת למידה עם מורה המגמה והקרנת קטע וידאו משפט איכמן	אתר האינטרנט "שיג ושיח (דיבייט)". עדויות במשפט איכמן עברית – ארכיון המדינה" [מתוך אתר]	עדות מטעם התובע/ הנתבע עד מטעם התובע/ הנתבע דיני ראיות	התלמידים ילמדו את תפקיד העדים	6	תפקיד העדים
דרך חזיתית (פרונטאלית)	אתר האינטרנט "שיג ושיח (דיבייט)".	חזרה על טענות הצדדים חילוץ אמירה מעניינת מחקירת העדים סיכום	התלמידים יבינו שנאום הסיכום נועד לתמצת ולחזור על עיקרי הדברים	6	נאום הסיכום

		בקשת הכרעת דין מבית המשפט			
מבט על מקרה בוחן	6	התלמידים יסתכלו על מקרה בוחן בדיבייט ויתנו דעתם לסיכום פרק המשפט המבוים	כלי להבעת והשמעת עמדה	סרט העוסק בזכויות מיעוטים, זכויות אדם, זכויות נשים, הצגת עמדות בדיבייט סרט לדוגמא: הוכחנים הגדולים 2007	הקרנת סרט
כתיבת הדיבייט (א)	6	התלמידים יתדיינו ויכינו את הדיבייט	עבודה קבוצתית שיתוף הובלה יזמות	חומרי לימוד אותם יקבלו התלמידים בהתאם לנושא שבחרו וכן חומרים אותם ימצאו התלמידים באישור המורה	סדנת כתיבה
כתיבת הדיבייט (ב)	6	התלמידים יגישו את הדיבייט לתיקוני והערכת המורה	עבודה קבוצתית שיתוף הובלה תקון	הפניה לחומרי לימוד נוספים (במידת הצורך)	סדנת כתיבה
חזרה גנרלית	6	התלמידים יציגו בע"פ את הנושא בו הם בחרו לכתוב במסגרת העבודה הקבוצתית (חזרה גנרלית)	חזרה גנרלית שיפור מקצים אחרונים הבעה בעל פה	אתר האינטרנט "שיג ושיח (דיבייט)".	סדנת הנחיה

הצגת הדיבייט	8	התלמידים יציגו בע"פ את הנושא בו הם בחרו לכתוב במסגרת העבודה הקבוצתית	הבעה בעל פה עבודה קבוצתית יכולת שכנוע דיבור בהגהה נכונה	עושים סדר (החינוכית 23, 2011) תחרות שיח ושיג תשע"א - ראיון ב"עושים סדר" מתוך אתר www.youtube.com	סדנה עם מורי המגמה, אשר משמשים כשופטים
רפלקציה	6	התלמידים יענו על שאלות רפלקציה בקשר לתהליך שעברו במסגרת הכנת הדיבייט והצגתו.	רפלקציה התבוננות עצמית ועל האחר ביקורת הבעת דעה	משרד החינוך - המזכירות הפדגוגית (אגף רוח וחברה) חלופות והערכות במדעי החברה (אוגוסט 2014) חלק רפלקציה אישית	דיון כיתתי

הפרק נלמד בכיתה יב מחצית

א (52 ש"ש)

הנושא	מספר שעות הלימוד	המטרות האופרטיביות	מושגים מרכזיים	ביבליוגרפיה לתלמיד	דרך ההוראה
מבוא לדיני תאגידים	6	התלמידים יכירו את תחום דיני התאגידים, סוגי תאגידים, הצורך בתאגידים בחברה מודרנית ובעולם כלכלי-מסחרי	חברה, חברה פרטית וחברה ציבורית, שותפות (רשומה ולא רשומה), עמותה, אגודה שיתופית	א. פרוקציה דיני חברות חדשים לישראל 33-11 (תשנ"ד)	דרך חזיתית דיון בכיתה
האישיות המשפטית הנפרדת	6	התלמידים ילמדו על הרציונל הטמון בעיקרון האישיות המשפטית הנפרדת מבעליה	אישיות משפטית כשרות משפטית חברה בע"מ	א' פרוקציה, "מושג ותיאוריה בתורת האישיות המשפטית" עיוני משפט יז 167 (תשנ"ב). פס"ד סלומון נ' סלומון בע"מ (פס"ד אנגלי).	התלמידים יטענו להגיון של עיקרון האישיות המשפטית הנפרדת מבעליה.
תורת האורגנים ואחריות התאגיד	6	התלמידים ילמדו על מעמד בעלי המניות בחברה, וכן תפקידיהם נושאי משרה בחברה, סמכויותיהם והקשר ביניהם	נושה בעל מניה דירקטור מנכ"ל נושא משרה אורגן	סעי' 252, 254 לחוק החברות, התשנ"ט-1999.	התלמידים יעלו השערות בקשר לתפקוד החברה ללא אחד מאורגניה
חובות נושאי משרה	6	התלמידים יבינו את החובות החלות על נושא משרה	חובת הזהירות חובת אמונים	ע"א 79/817 קוסוי נ' פויכטונגר, פ"ד לח(3) 253 (1984)	דרך חזיתית (פרונטאלית), עבודה בחדר מחשבים: הפרת חובת אמונים

הרמת מסך	6	התלמידים יבינו את עיקרון הרמת המסך, למה צריכים אותו? מתי משתמשים בו? מי רשאי להחליט על הרמת המסך?	הרמת מסך, אחריות אישית, הליך פלילי	ס' 6' לחוק החברות, התשנ"ט-1999. ת"א (ת"א) 81/2244 קומפני פריזיין דה פרטיסיפסיון נ' שמואל פלאטו שרון ואח' , פ"מ תשמ"ד (ב) 10 (1991)	התלמידים יעלו מגוון נקודות מבט לסוגיה משפטית בה בית המשפט נדרש להרמת מסך
הליך ההתאגדות	6	התלמידים ילמדו על הליך ייסוד חברה פרטית	תקנון; שם חברה; תכלית החברה; מטרות החברה	סעי' 2-3, 8-10, 25-31, 36-45 לחוק החברות, התשנ"ט-1999.	דרך חזיתית (פרונטאלית), יכינו מסמך פעולות להקמת חברה פרטית
בעיית הנציג	6	התלמידים יבינו ניגודי האינטרסים הבסיסיים והמובנים בין המנהלים לבין בעלי המניות	בעיית הנציג; ניגודי אינטרסים; אדישות רציונלית של בעלי המניות	א. פרוקציה דינמית חברות חדשים לישראל (תשנ"ד).	התלמידים יעלו את הערכים שנמצאים במתח המובנה בין בעלי המניות והמנהלים והערכתו
חברה פרטית	10	התלמידים ילמדו על התאגדות החברה הפרטית, מטרותיה, התנהלותה		א. פרוקציה דינמית חברות חדשים לישראל (תשנ"ד). חומר רקע על חברה פרטית.	דרך חזיתית (פרונטאלית) או סיור לימודי אל משרדיה של חברה פרטית

פרק 7: זכויות אנשים עם מוגבלות

הפרק נלמד בכיתה יב מחצית

ב (52 ש"ש)

הנושא	מספר שעות הלימוד	המטרות האופרטיביות	מושגים מרכזיים	ביבליוגרפיה לתלמיד	דרך ההוראה
מבוא לדיני נגישות. נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות אדם עם מוגבלות	6	התלמידים יכירו את עולם דיני הנגישות ויבינו את חשיבותו למשפט נציבות האזרחי-מסחרי. שילובם בחברה של אנשים עם מוגבלויות. העסקה בתנאים הולמים. תחבורה, תעסוקה, נגישות, חינוך, צבא ועוד. שאלות שעלולות להיחשב כשאלות מפלות.	נגישות מוגבלות חוקי יסוד תפקידי נציבות שוויון זכויות של אנשים עם מוגבלות.	חוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות תשנ"ח-1998 ותקנות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות (התאמות נגישות לשירות) תשע"ג – 2013 משרד המשפטים	הרצאה של אדם מוגבל.
מיהו אדם עם מוגבלות? נגישות	6	התלמידים יבינו מיהו אדם עם מוגבלות ואת ההשלכות המשפטיות בעניין העסקתו במקומות ציבוריים, בלימודים, פנאי, דיור ועוד.	אדם עם מוגבלות ולא אדם מוגבל. נגישות בתחבורה, בקבלת שירות במקומות ציבוריים, בלימודים, פנאי, דיור ועוד.	בג"ץ 6069/10 רמי מחמלי נ' שרות בתי הסוהר. ע"ע (ארצי) -07-29129-14 אירינה איצקל נ' מבטח סימון סוכנויות לביטוח בע"מ. ס"5 לחוק שוויון לאנשים עם מוגבלות	ניתוח פסקי דין ודיון כיתתי

--	--	--	--	--	--

זכויות אנשים עם מוגבלות.	6	התלמידים ילמדו את הזכויות לאנשים עם מוגבלות.	איסור הפליה זכויות. חוק יסוד : "כבוד האדם וחרותו".	חוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות - עקרונות יסוד (חוק שוויון סעי' 1-2, איסור אפליה, הזכות לנגישות (חוק שוויון סעי' 19א, 19ב', 19ג חוק שוויון ההזדמנויות בעבודה, תשמ"ח-1988	התלמידים יעלו מגוון נקודות מבט לסוגיה משפטית בה בית המשפט נדרש להתאמות עבור אדם מוגבל
רכזי נגישות. מורשה נגישות. ממונה תעסוקה	6	התלמידים ילמדו את תפקידי רכז הנגישות, ממונה תעסוקה ומורשה נגישות	רכזי נגישות. מורשה לנגישות מבנים תשתיות וסביבה(מתו"ס) ממונה תעסוקה	נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות. תקנות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות (השתתפות המדינה במימון התאמות), תשס"ו-2006 תיקון מס' 15 לחוק <u>שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות</u> , נוסף סעיף 9א	התלמידים יטענו לחשיבות רכזי הנגישות ומורשי הנגישות. ואת ההבחנה בניהם.
העסקת עובד עם מוגבלות	6	התלמידים יבינו את הדרישות ממעסיק שמעסיק עובד עם מוגבלות	העסקת עובד עם מוגבלות, קבלה לעבודה תנאי עבודה קידום בעבודה	חוק שוויון ההזדמנויות בעבודה, תשמ"ח 1988 בג"צ 6069/10 מחמלי נ' שרות בתי הסוהר.	התלמידים יעלו מגוון נקודות מבט לסוגיה משפטית בה בית המשפט נדרש

			הכשרה או השתלמות מקצועית, פיטורים או פיצויי פיטורים.	חוק להגברת האכיפה של דיני העבודה, תשע"ב-2011	להתאמות עבור אדם מוגבל
איסור הפליה בתעסוקה	6	התלמידים ילמדו מהי העדפה מתקנת בהעסקת אדם עם מוגבלות	הפליה פסולה העדפה מתקנת	סעי'ש (ב"ש) 48656-10-15 יהודית בורוכוב נ' תרכובות ברום בע"מ תע"א 11813-08 אמיר ציון נ' בזק-החברה הישראלית לתקשורת בע"מ	התלמידים יעלו מגוון נקודות מבט לסוגיה משפטית בה בית המשפט נדרש לסוגיה של העדפה מתקנת.
חובת ביצוע התאמות במקום העבודה	6	התלמידים ילמדו את חובות המעביד בביצוע התאמות	התאמות פיסיות, בהתאם למגבלה	סעיף 8 לחוק שוויון ההזדמנויות בעבודה, סעי'ש 46240-16-13 הישאם חושאן ואח' נ' מדגם ייעוץ ומחקר	התלמידים יעלו מגוון נקודות מבט לסוגיה משפטית בה בית המשפט נדרש להתאמות עבור אדם מוגבל
התאמות נגישות בהליך פלילי	6	התלמידים יבינו את חשיבות עשיית הצדק. וילמדו את זכויות נחקר עם מוגבלות	זכויות והתאמות בהליך פלילי.	חוק הליכי חקירה והעדה (התאמה לאנשים עם מוגבלות שכלית או נפשית), התשס"ו-2005	התלמידים יטענו לחשיבות התאמות בהליך פלילי
התאמות נגישות לשירות	4	זכויות נגישות שנועדו לסייע לאנשים עם מוגבלויות שונות לחיות בנוחות, בכבוד.	מתן שירות שוויוני, מכובד, עצמאי, בטוחות.	תקנות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות (התאמות נגישות לשירות), תשע"ג-2013	התלמידים יטענו לחשיבות התאמות השירות.

פרק 8: קייס משפטי

הפרק נלמד בכיתה י מחצית ב (13 ש"ש), בכיתה יא מחצית ב (13 ש"ש) ובכיתה

יב שנתי (49 ש"ש) – סה"כ 75 ש"ש

הנושא	מספר שעות הלימוד	המטרות האופרטיביות	מושגים מרכזיים	ביבליוגרפיה לתלמיד	דרך ההוראה
מבוא לקייס משפטי	4	התלמידים יבינו את נושא הקייס המשפטי, היותו כלי לימודי וחשיבותו לעולם המשפט	קייס משפטי חינוך משפטי קליני	סטיבן וויזנר, "הקליניקה המשפטית: חינוך משפטי בשם האינטרס הציבורי" עיוני משפט כה (2), 369-383 (נובמבר 2001)	דיון והסקה בכיתה
קייס משפטי ככלי ניתוח	6	התלמידים יכירו את השימוש בקייס המשפטי ככלי ניתוח בעולם המשפט ולהעלאת טיעונים	ניתוח קייס הסקת מסקנות העלאת טיעונים	קייס משפטי שיובא על ידי המורה	למידה עצמית מונחית
קייס משפטי ככלי להבאת דוגמה	6	התלמידים ילמדו על היות הקייס המשפטי כלי להבאת דוגמה כאשר רוצים להשתמש בטיעונים	משפט משווה מקרים משפטיים דומים	בחירת קייס אקטואלי על ידי התלמידים באתרי ynet, nrg, haaretz, walla, mako	סדנה במעבדת מחשבים
בית המשפט העליון	9	התלמידים יכירו את סמכויות בית המשפט	בג"צ בית משפט לערעורים אזרחיים	חוק-יסוד : השפיטה.	יום סיור בירושלים והדרכה

		ופליליים	העליון ופועלו		
--	--	----------	------------------	--	--

הנושא	מספר שעות הלימוד	המטרות האופרטיביות	מושגים מרכזיים	ביבליוגרפיה לתלמיד	דרך ההוראה
קריאת חוק (א)	3	התלמידים ילמדו על סעיפי החוק השונים וזיהוי החלקים החשובים כשקוראים חוק	שם החוק שנת חיקוק סעיף מטרת החוק סעיף הגדרות כותרות השוליים	חוק מספר חוקים שיובא על ידי המורה.	למידה עצמית מונחית
קריאת חוק (ב)	3	התלמידים ילמדו על מצבים של תיקון החוק , תחולה, הוראות מעבר וכניסה לתוקף	תיקון לחוק תחולה ואי תחולה, הוראות מעבר כניסה לתוקף ורטרואקטיביות (אם יש)	חוק מספר החוקים שיובא על ידי המורה.	למידה עצמית מונחית
קריאת חוק (ג)	3	התלמידים ילמדו האם החוק דורש חקיקת תקנות , ביצוע,	סעיף ביצוע ותקנות הוראות מיוחדות בחוק	חוק מספר החוקים שיובא על ידי המורה.	למידה עצמית מונחית

		סמכויות שמירת דינים	הוראות מיוחדות בחוק, שמירת דינים		
קריאת חוק (ד)	3	התלמידים ילמדו על קיומם של סעיפי עונשין בחוק, סעיף הנוגע לדין המדינה, וכן איך ניתן לערער על חוק או סעיף מסוים מהחוק	סעיף עונשין סעיף דין המדינה סעיף ערעור	חוק מספר החוקים שיובא על ידי המורה.	למידה עצמית מונחית
חיפוש במאגרי מידע- חוקים	3	התלמידים יבינו כיצד לחפש חוק מתאים לפי מרכיביו ועל פי צורכי התלמיד	חיפוש ביבליוגרפיה מקורות מידע	בחירה של חוק אחד על ידי התלמידים במאגר המשפטי נבו nevo.co.il / חיפוש בגוגל	סדנה במעבדת מחשבים
ניתוח פסק דין: כותרת	5	התלמידים ילמדו לזהות את מרכיב הכותרת, אשר מסייע בהליך חיפוש פסק הדין המתאים	סוג ההליך מספר ההליך שמות הצדדים שם הקובץ בו התפרסם פסק הדין התאריך בו ניתן פסק הדין הרכב השופטים רשימת חוקים בהם נעשה שימוש במהלך פסק הדין רציו של פסק הדין רשימת פסקי הדין שאוזכרו על ידי בית	ע"פ 64/196 היועץ המשפטי לממשלה נ' מרדכי בש, יח (4) 568 (1964) ע"א 91/416 יצחק ממן נ' רחל טריקי, מז (2) 652 (1993)	למידה עצמית מונחית

		המשפט במהלך הדיון המשפטי שמות המייצגים			
--	--	---	--	--	--

למידה עצמית מונחית	ע"פ 64/196 היועץ המשפטי לממשלה נ' מרדכי בש. ע"א 91/416 יצחק ממן נ' רחל טריקי	חשיבות העובדות מאפשר לזכור את פסק הדין מהעובדות נבנית ההלכה	התלמידים ילמדו לזהות ולסכם את סיפור המעשה	3	ניתוח פסק דין: קריאת העובדות
למידה עצמית מונחית	ע"פ 64/196 היועץ המשפטי לממשלה נ' מרדכי בש. ע"א 91/416 יצחק ממן נ' רחל טריקי	ערכאה ראשונה ערכאות קודמות ביהמ"ש העליון כערכאת ערעור	התלמידים ילמדו לזהות ערכאות קודמות(אם היו)	3	ניתוח פסק דין: גלולי הפרשה בערכאות קודמות
למידה עצמית מונחית	ע"פ 64/196 היועץ המשפטי לממשלה נ' מרדכי בש. ע"א 91/416 יצחק ממן נ' רחל טריקי	שאלה משפטית החלת הנורמה הראויה	התלמידים ילמדו על שאלה משפטית	3	ניתוח פסק דין: השאלה המשפטית
למידה עצמית מונחית	בחירה של פסק דין על ידי התלמידים במאגר המשפטי נבו/ חיפוש בגוגל.	רציו אוביטר צריך עיון	התלמידים יבינו את סוגי ואופן הנמקות השופטים בפסק הדין	3	ניתוח פסק הדין: נימוקי השופטים
סדנה במעבדת מחשבים	בחירה של חוק אחד על ידי התלמידים במאגר המשפטי נבו nevo.co.il /חיפוש בגוגל.	חיפוש הלכה של ערכאה עליונה מקורות מידע	התלמידים יבינו כיצד לחפש פסק דין מתאים לפי מרכיביו ועל פי צורכי התלמיד	6	חיפוש במאגרי מידע- פסקי דין

ניתוח קייס אזורי-מסחרי	6	התלמידים ילמדו כיצד לנתח קייס אזורי	קריאת הקייס זיהוי השאלות המשפטיות ההפרה עריכת התשובה – שלבים וארגון כתיבת התשובה	קייסים אזוריים מסחריים שיובאו על ידי המורה לניתוח.	למידה עצמית מונחית
ניתוח קייס פלילי	6	התלמידים ילמדו כיצד לנתח קייס פלילי	קריאת הקייס זיהוי השאלות המשפטיות הנורמה האוסרת הסנקציה עריכת התשובה – שלבים וארגון כתיבת התשובה	קייסים פליליים שיובאו על ידי המורה לניתוח.	למידה עצמית מונחית

ט. דרכי הערכה כלליות של התלמידים

כחלק מהלמידה המשמעותית, תכנית הלימודים מותאמת לשעות המוקצות להוראה וללמידה בפועל. התאמת פרקי הלימוד וחלוקת השעות מגוונות את דרך ההוראה ובכך מאפשרת למידה מעמיקה, חוויתית ומשמעותית ללומדים. לצד ההוראה הפרונטלית, מיועדות חלק משעות הלימוד לעבודה עצמית ולעבודה שיתופית הכוללת סדנאות, התמצאות במאגרי מידע בליווי ובהנחית מורת המגמה. דרכי הערכה נוספות הן המטלות הלימודיות השונות, כגון בחינות, עבודת חקר, הגשת דו"ח סיור לימודי, עבודה קבוצתית, משפט מבויס, דו"ח צפייה בסרט, ועוד. כאמור, תכנית הלימודים, ובה דרכי ההערכה המפורטים לעיל, גובשה והותאמה לתכני הלימוד בחטיבה העליונה ולהיבחות לבחינות הבגרות במדעי החברה.

הרכב והערכת 5 יחידות הלימוד יחשבו באופן הבא:

שם שאלון	שנת היבחנות	צורת היבחנות	מספר יחידות לימוד	משקל בהרכב לציון סופי	דרך ההערכה	משקל ציון הערכה
תלקיט	י	חלופת הערכה	1	20%	כרזה לימודית / מטלת תקנון	10%
					הגשת עבודה	30%
					בחינה	30%
					דו"ח צפיה בסרט	10%
					דו"ח סיור לימודי	20%
משפט מבויס	יא	חלופת הערכה	1	20%	נאום משפטי / הרצאות בכיתות	15%
					הגשת עבודה/כתבות	20%
					דיבייט	25%
					רפלקציה	15%
					עבודה קבוצתית	20%
					עמידה בזמנים	5%
משפט אזרחי- מסחרי	יב	בכתב	3	60%	בחינה	70%
					ציון שנתי יב	20%

10%	מתכונת					
-----	--------	--	--	--	--	--

ביבליוגרפיה

ספרות

- אוריאל פרוקצ'יה **דיני חברות חדשים לישראל**, 11-33 (תשנ"ד).
- אוריאל פרוקצ'יה, "מושג ותיאוריה בתורת האישיות המשפטית" **עיוני משפט** יז 167 (תשנ"ב).
- אפרת רחף, "המשפט המבויס : פוטנציאל לא ממומש במערכת החינוך הישראלית" **"הפרלמנט 44"** (2004).
- בני דון יחיא "משפט שלמה – דגם לחשיפת האמת העובדתית" **דעת** 102 (תשס"ג).
- בנק ישראל, "מדיניות הפיקוח על הבנקים בנושא בנקאות בתקשורת".
- לימור זר גוטמן, חובת הסודיות וחסיון עורך דין לקוח חלק ראשון, **"אתיקה מקצועית"** 14.
- מלכים א, ג 16-25. [משפט שלמה המלך]
- מרדכי קרמניצר, "התאמת ההליך הפלילי למטרה של גילוי האמת, או האם לא הגיעה העת לסיים את עונת
- המשחקים" **משפטים** יז, 475 (תשמ"ח). מרק גאלאנטר, "מדוע 'אלה שיש להם' נוטים להצליח :
- הרהורים על גבולות השינוי החברתי" **מעשי משפט** ד, 15 (תרגום : ישי מישורי, 2011).
- משרד החינוך- המזכירות הפדגוגית (אגף רוח וחברה), **חלופות והערכות במדעי החברה** (אוגוסט
- 2014). סטיבן וויזנר, "הקליניקה המשפטית : חינוך משפטי בשם האינטרס הציבורי" **עיוני משפט**
- כה) 2, 383-369 (נובמבר 2001).

תקיקה

חוק-יסוד : הכנסת.
חוק-יסוד : הממשלה.
חוק-יסוד : השפיטה.
חוק-יסוד : חופש העיסוק.
חוק-יסוד : כבוד האדם וחירותו.

חוק בית הדין לעבודה, התשכ"ט-1969.
חוק בית המשפט לענייני משפחה, התשנ"ה-1995.
חוק בנק ישראל, התשי"ד-1954.
חוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד - 1984.
חוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ"ה-1995.

חוק הגנת הצרכן, התשמ"א-1981.
חוק ההוצאה לפועל, התשכ"ז-1967.
חוק החברות, התשנ"ט-1999.
חוק החוזים (חלק כללי), התשל"ג-1973.
חוק החוזים (תרופות) התשל"א-1970.
חוק החוזים האחדים, התשמ"ג-1982.
חוק המקרקעין, התשכ"ט-1969.
חוק המתנה, התשכ"ח-1968.
חוק הסכמים קיבוציים, התשי"ז-1957.
חוק הסנגוריה הציבורית, התשנ"ו-1995.
חוק העונשין, התשל"ז-1977.
חוק העסקת עובדים באמצעות קבלני כוח אדם, התשנ"ו-1996.
חוק העסקת עובדים באמצעות קבלני כוח אדם (תיקון), התש"ס-2000.
חוק זכויות נפגעי עבירה, התשס"א-2001.
חוק חופשה שנתית, התשי"א-1951.
חוק חיילים משוחררים (החזרה לעבודה), התש"ט 1949.
חוק יסודות המשפט, התש"ס-1980.
חוק כרטיסי חיוב, התשמ"א - 1985.

- חוק למניעת הסתננות (עבירות ושיפוט) (תיקון מס' 3 והוראת שעה), התשע"ב-2012.
- חוק למניעת הסתננות (עבירות ושיפוט) (תיקון מס' 4 והוראת שעה), התשע"ד-2013.
- חוק מטבע השקל החדש, התשמ"ה-1985.
- חוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982.
- חוק סדר הדין הפלילי (חקירת חשודים), התשס"ב-2002.
- חוק עבודת נוער, התשי"ג-1953.
- חוק עבודת נשים, התשי"ד-1954.
- חוק שכר מינימום, התשמ"ז-1987.
- חוק שעות עבודה ומנוחה, התשי"א-1951.
- חוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות תשנ"ח – 1998. במלואו
- תקנות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות (השתתפות המדינה במימון התאמות בתעסוקה), תשס"ו-2006
- תקנות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות (עדיפות במקומות חניה במקום העבודה) התשס"ב - 2001
- תקנות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות (מורשים לנגישות מבנים תשתיות וסביבה) תשס"ז- 2007
- תקנות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות (מורשים לנגישות בשירות), תשס"ז-2007

פסיקה

- בג"צ 366/30 עמותת מחויבות לשלום וצדק חברתי נ' שר האוצר, (טרם פורסם) (2005).
- בג"צ 93/5168 מור נ' ביה"ד הארצי לעבודה, פ"ד נ(4) 628 (1996).
- בג"צ 83/239 מילפלדר נ' ביה"ד הארצי לעבודה, פ"ד מא(2) 210 (1987).
- ע"א 93/4628 מדינת ישראל נ' אפרופים שיכון ויזום (1991) בע"מ פ"ד מט(2), 265 (1995).
- ע"א 91/416 יצחק ממון נ' רחל טריקי, מז(2) 652 (1993).
- ע"א 90/1560 משה ציטיאט נ' הבנק הבינלאומי הראשון לישראל, מח(4) 498 (1994).
- ע"א 83/364 ונדה מזרחי נ' יעקבי, מא(3) 402 (1987).
- ע"א 44/81 ולירו נ' הועדה המקומית לתכנון ובניה ירושלים, לז(1) 732 (1983).
- ע"א 79/817 קוסוי נ' פויכטונגר, פ"ד לח(3) 253 (1984).
- ע"א 76/846 עטיה נ' אררט, פ"ד לא(2) 780 (1977).
- ע"פ 9/52038 חסון נ' מדינת ישראל, פ"ד נו(3) 274 (2002).
- ע"פ 98/5121 יששכרוב נ' התובע הצבאי הראשי, (טרם פורסם) 1 (2006).
- ע"פ 64/196 היועץ המשפטי לממשלה נ' מרדכי בש, יח(4) 568 (1964).

ד"מ (ב"ש) 2387/01 עדי שפירר נ' טוב אל חברה לשיווק בע"מ (2002).
ע"ב 02/5666 (ת"א) איציק אבל נ' רדיו אפ. אס. השפלה בע"מ (2005/01/06).
עסק (ארצין) 24/10 הוט טלקום בע"מ נ' הסתדרות העובדים הלאומית, (2010).
ע"ע (ארצין) 08/387 אלי פרג'ון נ' חברת הדואר (2008).
ע"ע (ארצין) 06/570 עו"ד עמוס אגרון נ' עו"ד זיוה כץ (2007).
ע"ע (ארצין) 01/1054 טוילי נ' דהרי, פד"ע לו 746 (2002).
ת"א (ת"א) 81/2244 קומפני פריזיין דה פרטיסיפסיון נ' שמואל פלאטו שרון ואח', פ"מ תשמ"ד
(ב) 10 (1991).

פס"ד סלומון נ' סלומון בע"מ. (פס"ד אנגלין)

אתרי אינטרנט

אתר האינטרנט של המרכז הישראלי להעצמת האזרח – תוכנית שיג ושיח ("דיבייט")

www.cecil.org.il

סרטים

בשם האב (יוניברסל, 1993).

הוכחנים הגדולים (2007).

משפט איכמן ישיבה 01

(ארכיון המדינה). **עדויות**

במשפט איכמן (ארכיון

המדינה). **עושים סדר**

(החינוכית 23, 2011).